

A N A R K E N

Nice «Evlât»tan,
sevgili hocaları
Prof. Dr. U. Bahadır ALKIM'a...

Bizlere «*evlât*» diye seslenen, bilimini coşkulu bir sevgiyle aktaran, sevgi dolu nefes yok artık... Bilim dünyası değerli bir üyesini, Türk arkeolojisi öncülerinden birini, yorgun bir savaşçısını daha kaybetti.

Hayatı noktlayan kaçınılmaz «son» dâima hazîn, ardından eserler ve yetişkin kuşaklar bırakabilmek ise sonsun bir mutluluktur... Bir de anılar kalır geriye, gerçek sevginin izlerini yaşatan... Sevgili Bahadır hoca bu mutluluğu yaşamıştır ve yaşatmaktadır...

Gerçek bir bilim adamının tüm nitelikleri bir yana, davranışları, nezâketi, hâl-hatır soruşu, giyim-kuşamı ve renkli kişiliğiyle, günümüzde ender rastlanan «Eski İstanbul Efendisi»nin son temsilcilerinden biridir... Diğer taraftan, mistik dünyanın sınavlarından geçmiş, yüzyıllar ötesindeki bir Türkmen dervişinin olgunluğu, hoşgörüsü ve teslimiyeti görülür... Hüznü, kederi ve «sonunu» bile tevekkülle, sevgiyle sessizce yorumlayan...

Bilimsel ya da günlük sohbetlerin yapıldığı küçük, dost meclislerinde «*ben*» demez «*fâkir*» deyimini kullanır : «*fâkir gitti...*», «*fâkir çalıştı...*», «*fâkir yazdı...*». Bu, kendine özgü, bir anlamda «muzipçe» yansıtılmak istenen bir alçakgönüllülüktür.

Başkalarında bir anlam taşımayan -her an kullanılmaya hazır- boy boy, renk renk kalemler, minik bir çakı, çekmecelerinin binbir köşesinde inzivada gibi görünen -iğneden ipliğe kadar- akla gelmedik gerekli herşey kişilik sahibidir onun ellerinde... Masasının üzerindeki -yanmaya her an hazır- kibrit ve mum... Mumu yakarken muzipçe gülümser : «*fâkir tedbirdir*» der... Güleç yüzü gibi ay-

dınlanırken etraf, içinizi sımsıcak bir sevgi duygusu kaplar... Becerili ellerinden, nur yanaklarından öpesiniz gelir...

Ayrılmaz parçası -dolu ve ağır- emektar çantayı usanmadan taşıyan zarif silüet, fötr şapkasını kibarca çıkartarak, sevgi dolu, gözbebekleriyle gülen bir tebessümle selâmlar... Alışlagelmiş saygıdan da ötedir içinizi saran duygu... Sevginin yarattığı bir saygıdır bu...

Bizim kuşaktan Ali M. Dinçol'un naklettiği ve bizlerce çok sevilen, anekdot hâline gelen bir anı : sevgili Bahadır hoca, kütüphânesinin raflarında bir kitabı araştırırken, açık duran dolabın kapağın başcağızını çarpar ve döner «*Pardon*» der... İçten gelen saygı alışkanlığının, ince bir nezâketin ilginç bir örneğidir bu...

Karatepe'de, Gedikli'de, İkiztepe'de... onunla birlikte çalışma mutluluğuna eren yakın çevresinden, yıllarca zevkle, hayranlıkla dinlediğimiz anılar zinciri uzanır durur : kazıda, yoğun bir çalışma günü daha sona ermiş, akşam yemeğinin hazırlıkları yapılmaktadır... Koltuğuna otururken -kendine özgü vurgusuyla- «*Allah*» dedikten sonra, çevresindekilere dönüp,çoşkuyla seslenir «*Allah deyiniz*»... Bu sesleniş, tatlı bir sohbetin başlangıcıdır, yorgunluk çayları ile yudumlanan mutluluğun paylaşılmasıdır... Ardından arkeologun romantizmi başlar, ince bir duygusallık dile gelir... Binlerce yıl ötesine gidilir... Suskun höyüklerden geçmiş canlanır... Eliyle karşı yamaçtaki tarlaları işaret eder... Rüzgârla dalgalanan, ürperen, dizi dizi binlerce sarı başak, kâh Hitit ordusu olur, kâh ilerleyen Assurlu düşman : «*...Bakınız ordular ilerliyor dalga dalga...*» ve başakların esrarengiz hışırtısı, tarihin sesi oluverir o an...

Sevgili hocam... duyuyormusunuz şimdi... göç başlamış... kağnılar yüklü, binlerce yaya, atlı... tepeden tırnağa pusatlı... akıyorlar sana doğru... höyüklerde selâm duracaklar, aziz hâtıran önünde...

M. Taner TARHAN

ARDINDAN *

Önceleri öğrencisi daha sonraları yardımcısı ve meslektaşı olarak 26 yıldır yanında olmaktan onur ve sevinç duyduğum, hocam sevgili Bahadır Bey'in son kez yanında bulunabilme gerçeğinin büyük acısı içindeyim.

66 yıl önce, İzmir'de Melek Hanım ile Dr. Celâlettin Bey'in oğlu olarak dünyaya gelen Uluğ Bahadır Alkım, ilk-orta öğrenimini, babasının mesleği nedeniyle çeşitli il ve ilçelerde tamamlanmış ve 1935 yılında Bursa Lisesinden mezun olmuştur. İstanbul Yüksek Öğretmen Okulunda öğrenimine devam eden U. Bahadır Alkım, İ.Ü. Edebiyat Fakültesinin, o zamanki adıyla Sumer-Eti Filolojisi ve Tarih Bölümlerini 1939 yılında bitirmiştir. Aynı yıl Arkeoloji Bölümüne Asistan olarak atanmış ve sırası ile 1944'de Doktora ve 1945'de Habilitasyon tezlerini parlak başarıyla vermiştir. 1945-60 arasında Eski Önasya Dilleri ve Kültürleri Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapan U. Bahadır Alkım 1960'da o zamana kadar Kürsü Başkanlığı yapmakta olan Prof. Dr. H. Th. Bossert'in ölümü ile boşalan Profesörlük kadrosuna atanmış ve Kürsü Başkanlığı görevini de üstlenmiştir. Akademik kariyerinin son 21 yılında bu son görevini büyük bir başarı ile yürüten Prof. Alkım'ın yaşamı dün, 6 Mayıs 1981 günü, sabah 10.30'da noktalanmıştır.

Hocamız öğreniminin hemen her basamağını, bütün olumsuz koşullara, annesini ve babasını küçük yaşta kaybetmesine karşın, yüksek yetenekleri ve çalışkanlığıyla çok olumlu bir biçimde yürütmüş, akademik kariyerinde de aynı şekilde düzenli ve başarılı bir gelişmeyi sürdürmüştür. Mesleki bilgi ve tecrübesini geliştirirken bu iş için gerekli olan İngilizce, Almanca ve Fransızca'yı üstün yetenekleri ile ve kendi cabasıyla iyi derecede ve yine mesleğine bağlı olarak Önasya'nın Hititçe, Akkadça ve Mısır Hiyeroglifi gibi ölü dillerini de gerektiği ölçüde öğrenmiştir. 42 yıllık meslek hayatında, kendi ca-

* Merhumun İstanbul Üniversitesi'nde yapılan cenaze töreni sırasında Prof. Dr. Refik Duru tarafından yapılan konuşma.

baları, azmi ve yetenekleriyle, modern Türkiye'nin ilk arkeolog kuşağının en seçkin kişilerinden olan Prof. Alkım'ın gerçekten parlak bir meslek hayatı vardır. Son 20 yılda tutulduğu amansız kan hastalığına rağmen, büyük bir enerji ile bir yandan bilimsel araştırmalarını sürdürmüş, bir yandan da öğretim görevini eksiksiz yerine getirmeyi başarmıştır. Ülkemiz arkeolojisinin ve arkeoloji eğitiminin bugün vardığı düzeye gelmesinde Bahadır Bey'in kuşkusuz rolü büyüktür.

Kendisi ilk olarak 1948-57 yılları arasında Karatepe Kazılarını, o zamanki Bölüm Başkanı Prof. Bossert ile ortaklaşa yürütmüş, 1958'de İslâhiye-Gaziantep Bölgesindeki geniş ölçekli araştırmalarına başlamış ve 1971 yılına kadar Yesemek, Tilmen Höyük ve Gedikli-Karahöyük kazılarını yönetmiştir. Daha sonra 1971'den 1980 yaz aylarına kadar, Samsun yöresindeki Bölge Araştırmalarını ve İkiztepe-Bafra kazılarını sürdüren Prof. Alkım, İkiztepe kazılarını bitirmeden aramızdan ayrılmıştır. Eski Anadolu uyarlıklarının üzerindeki kalın perdelerin aralanmasında, hocamızın bu kazı ve araştırmalarının katkıları büyük olmuştur.

Tecrübeli ve titiz bir hafir olan Prof. Alkım, zor kazı koşulları ve her gün ilerliyen hastalığına karşın, kazılarını örnek biçimde geliştirmiştir. Bazı doğa bilimlerinin Arkeolojiye yapacakları katkıların önemini Türkiye'de en önce kavrayan kişilerden biri Prof. Alkım idi. İkiztepe kazılarının buluntuları bu amaçlarla, yerli ve yabancı pek çok bilim adamı tarafından incelenmektedir.

Araştırmacı olarak yaptığı çalışmaların ön ve ayrıntılı raporlarının kısa süreler içinde yayınlanması konusuna da büyük bir önem veren Prof. Alkım'ın kazı ve araştırmalarıyla ilgili 5 kitap ve bir kısım yabancı dillerde ve dergilerde olmak üzere yayınlanmış 130 kadar makalesi vardır.

Yetkin bilimsel kişiliği nedeni ile 1947'de Türk Tarih Kurumu üyeliğine kabul edilmiş ve daha sonraları Société Préhistorique Française, British Institute of Archaeology, Deutsche Orient Gesellschaft ve Deutsches Archaeologisches Institut gibi yabancı bilim kurumlarına üye seçilmiştir. Türk Dil Kurumu ve Türkiye Turing ve Otomobil Kurumu hocamızın üye olduğu diğer kurumlardandır.

Fakültemizdeki öğretim görevi sırasında yüzlerce öğrenci yetiştirmiş ve yüksek hocalık meziyetleriyle tüm öğrencilerin sevgi ve

saygısını kazanmıştır. Ayrıca çok sayıda doktora yönetmiş ve bugün Fakültemiz öğretim kadrosunda bulunan pek çok öğretim üyesinin yetişmesinde büyük emekleri geçmiş olan hocamızın bir süre Fakültemize bağlı Yabancı Diller Okulu Müdürlüğü yaptığını ve 1957 yılından itibaren uzun bir süre Robert College ve Boğaziçi Üniversitesinde öğretim ve yönetim görevleri üstlendiğini de hatırlatmalıyım.

Meslek hayatının bir diğer yanı da, ulusal ve uluslararası toplantıların, kongrelerin hazırlayıcısı, yöneticisi ve konuşmacısı olmasıdır. Bu işleri büyük bir başarı ve zevkle yapan Prof. Alkım, 1948, 51, 54 ve 62 yıllarında Paris, Londra, Leiden ve tekrar Londra'da katıldığı Uluslararası Orientalistler Kongrelerinde Türk bilimini gereğince temsil etmiştir.

Sevgili Bahadır Bey hocamızın bilimsel yaşamı için daha çok şey söylenebilir ve bu da zor değildir. Kanımca Bahadır Alkım'ın vurgulanması gereken en özgün yanı, kişiliği ve insanî nitelikleridir. Bu aynı zamanda kendisini tanıyanlar için en kolay, fakat tanımayanlara en zor anlatılabilecek yanındır, fakat Bahadır Bey'i Bahadır Bey yapan tarafıdır. Ne benim burada söyleyeceklerim ve ne de diğer arkadaşları ve diğer konuşmacılardan dinleyeceklerimiz asla onun bu yanını tanıtmaya yeterli olmayacaktır. Burada toplanan onun dostları, onu sevenler ve öğrencileri; onu sanıyorum bu tarafı ile çok iyi tanıyorunuz. Karakteri ve kişisel özelliklerinin başında olgun ve sakin yapısı, hoşgörüsü, iyilikseverliği ve sanıyorum hayatında isteyerek kimseyi incitmeyen ve karşısındakilere ayırım yapmaksızın, belki dünyanın en kibar kişisi olarak, davranışı gelmektedir. Nezaketi, kibarlığı ve eski deyimle bu bakımdan «nev'i şahsına münhasır» kişiliği ve tek kelime ile gerçek efendiliği, daha çok uzun zaman, dostları ve onu tanımış olanlar arasında anılacak, konuşulacak ve sevgi, saygı ile anlatılacaktır.

Anadolu Arkeolojisi ile uğraşanlar U. Bahadır Alkım'ın kaybını her zaman çok derinden duyacaklardır. Onu tanıyanlar, dostları ve benim gibi onun yakında bulunanlar için bu kaybın acısı, kat kat fazla olacaktır.

Sevgili hocamın aziz varlığı önünde saygı ile eğiliyorum.